

วิธีพิจารณาคดีในระบบไต่สวนและการพิจารณาคดีอาญา  
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง : ตอนที่ ๓  
อำนาจของผู้พิพากษาไต่สวน (ต่อ) ภาระการพิสูจน์ในระบบไต่สวน และการคุ้มครองผู้เสียหาย<sup>๑</sup>

มอง ฟรอนซ์ เรดอนเน<sup>๒</sup>  
แปลโดย ดร. ปกิตตา นิภาวรรณ โชติกิตติกุล<sup>๓</sup>

**๕. ผู้พิพากษาไต่สวนในชั้นที่มีการไต่สวนมูลฟ้องมีอำนาจยกฟ้องเรื่องขาดองค์ประกอบความผิดได้ แต่พนักงานอัยการก็สามารถอุทธรณ์คำสั่งคดีไม่มีมูลนี้ได้**

ถ้าอ่านฟ้องแล้ว ศาลจะยังไม่มีคำสั่งยกฟ้องในทันที แต่เพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือความเท่าเทียมกันในการต่อสู้ของคู่ความ อย่างน้อยจะต้องฟังคู่ความทั้งสองฝ่ายก่อน หรืออาจจะให้มีการไต่สวนพยานหลักฐาน โดยฟังหลักฐานจากทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย ถึงจะมีคำพิพากษาได้ ซึ่ง “การไต่สวนชั้นต่ำ” อย่างน้อยจะต้องมีพยานหลักฐานให้พอฟังได้บ้างว่ายกหรือจะสั่งอย่างไร โดยส่วนใหญ่คดีที่มาถึงชั้นผู้พิพากษาไต่สวน จะเป็นคดีที่มีความซับซ้อนและเป็นผู้ที่มีความยากมีเนื้อหาจำนวนมาก ดังนั้นจะไม่ค่อยยกฟ้องในชั้นนี้ เพราะมีการไต่สวนจากคณะกรรมการไต่สวนมาแล้วหลายชั้น และถ้าหากว่าพนักงานอัยการหรือว่าคณะกรรมการไต่สวนชั้นก่อนหน้านั้นเห็นว่าคดีไม่มีมูล ก็จะสั่งไม่ฟ้องตั้งแต่แรก เมื่อคดีมาถึงชั้นนี้ส่วนใหญ่จะมีมูลทั้งหมด

**๖. ระบบไต่สวน ภาระการพิสูจน์เป็นหน้าที่ของคู่ความ หรือเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาที่ต้องไต่สวนให้ได้ความจริง**

ผู้พิพากษามีหน้าที่ต้องฟังพยานหลักฐานจากทุก ๆ ฝ่ายรวมถึงสามารถหาพยานหลักฐานเองได้ แต่การที่หลักของกฎหมายอาญาฝรั่งเศสก็คือหลักเสรีภาพในการนำพยานหลักฐานมาศาล คือศาลแทบจะฟังพยานหลักฐานได้ทุกชนิด ซึ่งศาลมีหน้าที่ที่จะต้องคอยพิจารณาว่าพยานหลักฐานนั้นรับฟังได้หรือไม่ โดยหลักระบบไต่สวนทุกคนพยายามเอาข้อมูลเข้ามาในสำนวนให้ได้มากที่สุด ดังนั้น ปัญหาของศาลที่พบ ไม่น่าจะเชื่อว่า เป็นภาระของใครที่จะต้องทำให้ความจริงปรากฏ แต่ทุกคนพยายามที่จะนำพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวน ทั้งฝ่ายอัยการและฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาเอง แล้วศาลก็จะค้นหาพยานหลักฐานนั้นด้วย ดังนั้น ปัญหาที่สำคัญก็น่าจะเป็นว่าพยานหลักฐานชั้นไหนที่ฟังได้ พยานหลักฐานชั้นไหนที่ฟังไม่ได้ ซึ่งก็จะต้องไปดูว่าสอดคล้องกับหลักการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นว่าได้มาโดยชอบหรือไม่ ถึงแม้ศาลจะมีอำนาจฟังพยานหลักฐานหลากหลายมาก แต่พยานหลักฐานบางอย่าง เช่น การที่ดักฟัง หรือการที่จะเข้าไปค้นสถานที่เกิดเหตุในเวลาที่ไม่มีความหมายค้น ศาลฝรั่งเศสก็ไม่รับฟังเลย

ในระบบไต่สวน โดยหลักศาลมีหน้าที่ต้องไต่สวน แต่อำนาจในการไต่สวนส่วนหนึ่งก็คือแบ่งให้อัยการไปตรวจสอบข้อมูลแล้วก็นำข้อมูลมาสู่ศาล อำนาจบางส่วนก็แบ่งให้กับคู่ความไป ศาลเป็นคนที่มีความสูงส่ง

<sup>๑</sup> สรุปคำบรรยายจากการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “วิธีพิจารณาคดีในระบบไต่สวนและการพิจารณาคดีของอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง : หลักการ แนวคิด และกรณีศึกษาของประเทศฝรั่งเศส” วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๓ ถึง ๑๖ นาฬิกา ห้องประชุมใหญ่ศาลฎีกา โดยสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

<sup>๒</sup> ผู้ช่วยทูตฝ่ายศาลยุติธรรมกำกับดูแลภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกไกล ผู้ตรวจการศาลยุติธรรมสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย

<sup>๓</sup> ผู้ช่วยผู้พิพากษาชั้นที่ ๗๗

ในการคุ้มครองการไต่สวน รวมถึงถ้าหากว่าบุคคลเหล่านี้ยังได้ข้อมูลมาไม่เพียงพอ ศาลก็สามารถตั้งคนอื่นได้อีกนอกจากคู่ความเพื่อที่จะดำเนินการ

### ๗. การคุ้มครองผู้เสียหาย

คดีอาญาผู้เสียหายจะไม่สามารถเข้ามาเป็นคู่ความในคดีอาญาได้ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสำนวนคดีต่าง ๆ แต่ศาลสามารถมีคำสั่งให้คู่ความเข้าถึงข้อมูลข้อเท็จจริงในคดี ทำให้ผู้เสียหายได้เข้ามารับทราบข้อเท็จจริงในคดีได้ด้วย ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นคู่ความในคดี

คดีของประเทศฝรั่งเศสสามารถตัดสินได้ทั้งคดีอาญา และคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา และสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือให้ชดใช้สินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายได้เช่นเดียวกัน ผู้พิพากษาท่านเดียวสามารถตัดสินได้ทั้งลงโทษในการกระทำความผิดอาญา และตัดสินในคดีอาญาสินไหมได้ด้วย ถ้าหากมีผู้เสียหายเข้ามาขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วยนั้น คนที่จะเป็นทนายความให้กับผู้เสียหายก็คือพนักงานอัยการ

แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พฤศจิกายน ๒๕๖๖